

Casa Subirana

Guardiola de Berguedà

Ubicació

Comarca:	Berguedà
Lloc/Adreça:	A sota de la costa Freda prop de la carena de la Serra de la Tosca
Emplaçament:	Ctra de Brocà al pla de Sant Marc, seguint 2 km per damunt de sobirana i al lloc de Costa Freda
Alçada:	1007,9

Coordenades:

Latitud:	42.25257
Longitud:	1.90514
UTM Est (X):	409685
UTM Nord (Y):	4678400

Classificació

Número de fitxa:	08099-61
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia:	Edifici
Estil / època:	Medieval Modern Popular
Segle:	XIII-XVIII
Estat de conservació:	Dolent
Notes de conservació:	Només conserva la paret oest de la casa ja que la resta està completament esfondrat. L'espai de l'era i de les corts i pallisses es manté en més bon estat, malgrat hagi perdut les cobertes.
Protecció:	Inexistent
Accés:	Fàcil
Ús actual:	Sense ús
Titularitat:	Privada
Titular:	08098A00500043
Autor de la fitxa:	Pere Cascante i Torrella
Data de registre de la fitxa:	dt., 08/08/2017 - 02:00

Descripció

Ruïnes d'un edifici i dels seus coberts en un plans de sota la denominada "Costa Freda" i delimitada a l'est per la serra de la Tosca i a l'oest per la serra de Vilella. Aquesta casa es troba en una petita esplanada a la vessant oest de la serra de Sant Marc a cavall dels nuclis de Brocà i Gavarrós. Les ruïnes es componen de l'antiga casa de Sobirana, l'era i les pallisses. Tot el conjunt està assentat damunt d'una terrassa artificial que està sostinguda per murs de pedra. La casa pròpiament dita, avui completament arruïnada es situa a l'extrem oest del conjunt. Només es conserva en alçat la paret de tancament oest i part de la paret nord. Tot i així s'endevina que s'hauria tractat d'una construcció composta per una planta baixa, un primer pis i un sota coberta amb teulada a dues vessants i amb el carener perpendicular a la façana principal orientada a llevant mirant a l'era. Pel que resta encara a la part baixa hi hauria hagut les quadres amb el pou o cisterna d'aigua i el forn de pa que encara en podem endevinar la seva boca. Al pis primer hi hauria hagut l'estatge i a sota teulada les golfes i pallisses. Segons els paraments que resten dempeus es pot identificar encara la seva fàbrica constructiva a partir de filades de pedra del país mal treballades i escairades, unides amb argamassa de calç o disposades en filades irregulars i aleatòries amb un predomini del massís respecte del buit. Conserva dues obertures a diferent nivell, algunes d'elles amb reixa. La part sud hi ha un cos afegit amb aparell de maçoneria i tapia de color rogenc. Separat uns metres a l'est hi ha l'edifici de les pallisses de forma rectangular allargassada amb una orientació nord sud i amb la façana orientada a l'oest mirant cap a l'era. Presenta una disposició d'arcades a la planta baixa amb aparell de pedra i arc de maó cuit i una planta primera amb un seguit de pilars que haurien sostingut les bigues de la coberta i formant grans obertures o eixides per a la pallissa. L'aparell també és de maçoneria i reble amb filades de pedra mal treballades i escairades, unides amb argamassa de calç i formant filades irregulars. Únicament són en pedra picada les cantonades i els brancals de les diferents obertures. Pel que fa a l'espai de l'era queda trencat a tramuntana per un mur que uneix la casa i la pallissa i al sud una petita pedrís de pedra. Darrere de la casa hi ha la bassa i els safareigs.

Observacions:

La casa malgrat el seu estat avançat de ruïna respon les característiques bàsiques de les cases de pagès de les zones de muntanya amb les seves corts, pallisses i estructures annexes compostes per pilars de pedra que sostenen les estructures de fusta i de les cobertes. En el pany que encara resta dempeus es poden evidenciar dues fases constructives ben diferents que ens posen de manifest els recreixements i engrandiments de la casa i dels seus annexes. La part de les corts i pallisses presenta reformes del segle XIX, per la disposició arquitectònica dels seus arcs en maó vist

Història

El topònim de Sobirana no es coneix fins a l'època moderna. Amb tot pensem que el nom antic de la casa era el de "marginada". El nom de mas marginada ja ens apareix en un document de 1151 quant Berenguer, Pere Folch i els seus fills vengueren els masos de castell i Marginada al monestir de Sant Llorenç. Les afrontacions d'aquest mas situat a la mateixa alçada que castell podria relacionar-se amb aquest lloc ja que es situa al límit més oriental de Brocà limitant amb el Riutort "sive in ipsa parròquia in loco nominato Kadtel et Margenada et habet afrontationes de prima in Rivo Torto; de secunda in Eccleriola; de tertia in Rosa; de quarta in flumine Lubricato" Tot i així i en un document del 1653 publicat per Mn Serra i Vilaró esmenta un tal "Jaume Subirana"

com a persona escollida per un càrrec de les baronies. No sabem si aquest Jaume Sobirana procediria d'ela casa esmentada. Els documents conservats a l'arxiu municipal de Guardiola en el cadastre de Brocà de 1756 esmenta el nom de "Isidro Subirana" referent a la casa. Altres documents més tardans comenten el nom sobirana pertanyent a la partida de Brocà i propietat de Ramon Cunill. El darrer document i trobat en un full solt de Cal Galló, la casa de Subirana pertanyia al quartel este juntament amb la de Capellania, Ponent, Mitjaus, les Planes, Casanova de Vilella i Vilella. Cal tenir present que és probable que a l'època medieval aquesta casa s'identifiqués amb el mas marginada esmentat per la documentació de les Baronies de Pinós i que posteriorment i a l'època moderna canviés de nom. Aquesta hipòtesi desmentiria la seva denominació de sobirana, com a casa alta. També cal esmentar que arran d'algunes obres i moviments de terra produïts de forma fortuïta a l voltant de la casa, s'hi han pogut trobar restes de ceràmica d'època ibèrica i també les restes d'un molí de mà realitzat en pedra i conservat al fons arqueològic del museu de Berga

Bibliografia

SERRA i VILARÓ, J (1987). Baronies de Pinós i Mataplana. Investigació als seus arxius. Vol II i III. C.adastre de Brocà 1756. AMGB. Full solt. Enumeració de les cases de Brocà

